

ACADEMIA ROMÂNĂ
SCOSAAR

Anexa nr.6

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

TITLUL De la tell-uri la megaforturi: Evoluții culturale și sociale în regiunea Mureșului de jos în mileniul al II-lea î.Hr.

Domeniul de abilitare: *Istorie*

Autor: Victor Cristian Sava

Cuprins

Capitolul 1. Realizări științifice, profesionale și academice	5
1.1. Realizări academice și profesionale	5
1.2. Realizări științifice	6
Capitolul 2. De la tell-uri la megaforturi: Evoluții culturale și sociale în regiunea Mureșului de jos în mileniul al II-lea î.Hr.	8
2.1. Introducere	8
2.2. Cadru natural	10
2.3. Context cronologic	11
2.4. Epoca Bronzului Mijlociu.....	12
2.4.1. Date privind așezările.....	12
2.4.2. Cultura materială.....	21
2.4.2.1. Metale	21
2.4.2.2. Ceramică	24
2.4.3. Economie	25
2.4.4. Producția meșteșugărească.....	26
2.5. Epoca Bronzului Târziu I.....	28
2.5.1. Date privind așezările.....	28
2.5.2. Date funerare.....	30
2.5.3. Cultura materială.....	31
2.5.3.1. Metale	31
2.5.3.2. Stiluri ceramice ale Epocii Bronzului Târziu	32
2.5.3.3. Ceramica Epocii Bronzului Târziu în regiunea Mureșului de jos (cu accent pe LBA I și LBA II)	34
2.5.4. Producția meșteșugărească	40
2.6. Epoca Bronzului Târziu II	41
2.6.1. Date privind așezările	41
2.6.1.1. Megaforturi	41
2.6.1.1.1. Cornești-Iarcuri	43
2.6.1.1.2. Csanádpalota – Földvár	44
2.6.1.1.3. Idjoș – Gradiște	45
2.6.1.1.4. Makó-Rákos–Császárvár	45
2.6.1.1.5. Munar-Wolfsberg	45
2.6.1.1.7. Sântna-Cetatea Veche	51
2.6.1.1.7.1. Localizarea sitului și cadrul geografic	51
2.6.1.1.7.2. Istoricul cercetărilor	53
2.6.1.1.7.3. Surse cartografice	54
2.6.1.1.7.4. Primele mențiuni ale sitului – secolul al XIX-lea	55
2.6.1.1.7.5. Descoperirea tezaurului de aur (1888)	57
2.6.1.1.7.6. Egon Dörner, Mircea Rusu și datarea fortificației în Epoca Bronzului	58
2.6.1.1.7.7. Dispute terminologice și descoperiri întâmplătoare	60

2.6.1.1.7.8. După 45 de ani: reluarea cercetărilor	61
2.6.1.1.7.9. Cercetări arheologice	62
2.6.1.1.7.10. Megafortul Epocii Bronzului Târziu de la Sântana-Cetatea Veche: dovezi și analize arheologice 69	
2.6.1.1.8. Végegyháza-Zsibrik-domb	102
2.6.1.2. Așezări nefortificate	104
2.6.1.3. Dinamica așezărilor și sistemele de fortificație în regiunea Mureșului de jos în Epoca Bronzului Târziu II	108
2.6.1.4. Descoperiri funerare	111
2.6.1.5. Tezaur de aur	112
2.6.1.6. Depozite de bronzuri	113
2.7. Epoca Bronzului Târziu III	117
2.7.1. Date privind așezările	117
2.7.2. Ceramica Gáva în regiunea Mureșului de jos: analiză stilistică, dezvoltare cronologică și perspective tehnologice	119
2.8. De la conflicte timpurii la război organizat: transformarea conflictelor armate în regiunea Mureșului de jos în Epoca Bronzului	126
2.8.1. Epoca Bronzului Timpuriu	128
2.8.1. Epoca Bronzului Mijlociu	128
2.8.2.1. Pregătiri pentru conflicte armate violente	128
2.8.2.2. Consecințele conflictelor armate violente	130
2.8.3. Epoca Bronzului Târziu I	131
2.8.4. Epoca Bronzului Târziu II	131
2.8.4.1. Pregătiri pentru conflicte armate violente	131
2.8.4.2. Materializarea violenței în conflictele armate. Asediul megafortului de la Sântana	133
2.8.5. Epoca Bronzului Târziu III	135
2.8.6. Discuții	135
2.9. Concluzii	137
Capitolul 3. Planuri de dezvoltare a carierei	141
3.1. Perspective de cercetare și direcții științifice	141
3.2. Perspective asupra activității didactice universitare și formării viitorilor specialiști	143
References	145

Capitolul 1. Realizări științifice, profesionale și academice

1.1. Realizări academice și profesionale

Primul meu contact cu arheologia a avut loc în perioada liceului, când mi-am petrecut vacanțele de vară la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea. Această instituție a reprezentat un spațiu definitoriu pentru formarea mea timpurie, oferindu-mi acces atât la studiul trecutului, cât și la înțelegerea practicii arheologice. Sub îndrumarea unor specialiști precum Călin Ghemiș, Gruia Fazecaș și Doru Marta, am avut posibilitatea de a consulta literatura de specialitate, de a învăța tehnici de restaurare ceramică și de a realiza desene ale artefactelor.

Formarea teoretică a fost completată rapid prin activități de teren. Participarea la săpătura arheologică de la Voivozi–Lotul Pleșa, într-o așezare aparținând culturii Baden, a reprezentat un moment esențial pentru înțelegerea metodelor de cercetare și a importanței contextului stratigrafic. În paralel, implicarea în săpăturile preventive de pe centura ocolitoare a municipiului Oradea m-a familiarizat cu specificul arheologiei de salvare și cu necesitatea documentării riguroase a descoperirilor. Experiențele de teren au fost consolidate ulterior prin participarea la cercetările de la Suplacu de Barcău.

În anul 2002 am început studiile la Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, specializarea Istorie–Arheologie. În acest cadru academic, mi-am aprofundat pregătirea teoretică și practică prin participarea la numeroase șantiere arheologice, printre care se numără cele de la Turda, Sînandrei (jud. Timiș), Vlaha-Pad etc. Lucrarea mea de licență, intitulată „Așezări din epoca cuprului târziu în Câmpia de Vest a României”, a fost susținută în anul 2006, același an în care am început studiile de masterat în Antichitate Clasică la aceeași universitate.

După finalizarea studiilor de masterat, în 2007, am fost angajat ca muzeograf la Complexul Muzeal Arad. Această etapă a fost esențială pentru dezvoltarea mea profesională, oferindu-mi acces la o colecție arheologică vastă și la arhivele cercetărilor anterioare, pe care le-am studiat și valorificat sistematic. În paralel, am participat și am coordonat un număr important de cercetări arheologice, incluzând săpături sistematice și preventive, diagnostice intruzive și cercetări de suprafață.

În anul 2009 am început studiile doctorale la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, unde mi-am susținut teza intitulată „Eneoliticul din valea Mureșului inferior” în 2012. Unul dintre principalele mele domenii de interes îl reprezintă Epoca Bronzului, cercetare concretizată în special prin studiul megafortului de la Sântana–Cetatea Veche, sit pe care îl cercetez din anul 2008. În prezent, îmi continui activitatea de cercetare în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „Titu Maiorescu” al Academiei Române – filiala Timișoara, contribuind la aprofundarea cunoașterii preistoriei regiunii Mureșului de jos.

1.2. Realizări științifice

De-a lungul unei cariere științifice de 19 ani, am avut oportunitatea de a contribui la dezvoltarea cercetării arheologice, activitatea mea concretizându-se în publicarea a două volume de autor unic, trei volume în colaborare, patru volume coordonate, precum și 98 de articole, studii și capitole de carte dedicate rezultatelor cercetărilor mele. De asemenea, am participat la 28 de conferințe internaționale și 36 de conferințe naționale, contexte care mi-au permis nu doar prezentarea și discutarea rezultatelor științifice, ci și un dialog constant cu specialiști din domeniu. Impactul activității mele este reflectat și de indicele Hirsch, care, conform Google Scholar, este în prezent 11.

După susținerea tezei de doctorat în anul 2012, mi-am aprofundat cercetările asupra perioadelor neolitică și eneolitică, esențiale pentru înțelegerea evoluției culturale și sociale a comunităților din sud-estul Europei. Rezultatele acestor studii au fost sintetizate în volumul *Neolithic and Eneolithic in the Lower Mureș Basin*, publicat în 2015, lucrare care reunește

cercetările realizate în cadrul tezei de doctorat și al proiectului postdoctoral. Acest volum a contribuit semnificativ la cunoașterea comunităților preistorice din regiunea Mureșului inferior și la înțelegerea dinamicilor culturale dintr-un spațiu-cheie al Europei de Sud-Est.

Ulterior, direcția principală a cercetării mele s-a concentrat asupra Epocii Bronzului, în special asupra mileniului al II-lea î.Hr. în regiunea Mureșului de jos, temă care constituie nucleul tezei mele de abilitare. Cercetările arheologice de la Sântana–Cetatea Veche, un sit de referință pentru Epoca Bronzului Târziu, au furnizat date esențiale privind organizarea așezărilor și viața cotidiană a comunităților de acum aproximativ 3.000 de ani. Aceste investigații au fost completate de cercetări în alte așezări contemporane și necropole din Bronzul Târziu, precum Sagu-Situl A1_1, Pecica–Situl 14, care au oferit perspective noi asupra organizării sociale și religioase. Totodată, cercetările sistematice de teren au dus la identificarea unui număr important de noi așezări ale mileniului al II-lea î.Hr., îmbogățind semnificativ baza de date arheologică a regiunii.

În prezent, această bază de date cuprinde peste 100 de situri arheologice, investigate prin metode variate, de la săpături sistematice și preventive la periegeze și prospecțiuni minim invazive. Rezultatele au fost valorificate prin numeroase publicații științifice, o parte dintre acestea fiind sintetizate în volume cu caracter monografic, precum *Sub semnul apelor. Noi descoperiri arheologice în Câmpia joasă a Crișului Alb* (ed. V. Sava), care subliniază importanța regiunii în contextul evoluției Epocii Bronzului.

Pe lângă activitatea de cercetare, am fost implicat activ în domeniul editorial științific, contribuind la dezvoltarea revistei *Ziridava. Studia Archaeologica*, încadrată în categoria CNCS B. Între 2012 și 2017 am îndeplinit funcția de secretar de redacție, iar din 2018 ocup funcția de redactor-șef, coordonând procesul editorial și asigurând standarde academice ridicate. De asemenea, împreună cu dr. habil. Florin Gogâltan, coordonez seria *Archaeology in the Lower Mureș Basin / Arheologie la Mureșul de jos*, dedicată cercetării acestui spațiu arheologic.

Activitatea mea a fost completată de participarea la numeroase proiecte de cercetare naționale și internaționale, în calitate de membru, partener sau consultant, direct corelate cu tematica tezei de abilitare. În prezent, coordonez, alături de dr. habil. Florin Gogâltan, proiectul *The Bronze Age Tell/Tell-like Settlement at Sântana – La nord de oraș*, axat pe investigarea minim invazivă a unui sit important al Epocii Bronzului. Aceste direcții de cercetare reflectă angajamentul meu constant față de aprofundarea cunoașterii preistoriei și contribuția la dezvoltarea arheologiei ca disciplină științifică.

Capitolul 2. De la tell-uri la megaforturi: Evoluții culturale și sociale în regiunea Mureșului de jos în mileniul al II-lea î.Hr.

Teza își propune o analiză arheologică amplă, aprofundată și coerent structurată a regiunii Mureșului de jos pe parcursul mileniului al II-lea î.Hr., având ca obiectiv principal investigarea transformărilor sociale, economice și politice de lungă durată asociate Epocii Bronzului Mijlociu și Epocii Bronzului Târziu. Demersul se înscrie într-o direcție de cercetare care depășește abordările descriptive tradiționale, urmărind identificarea mecanismelor structurale ce au stat la baza schimbărilor profunde în organizarea comunităților preistorice. Cadrul interpretativ central al lucrării este reprezentat de tranziția de la sistemele de locuire centrate pe așezări de tip tell din Epoca Bronzului Mijlociu la apariția, dezvoltarea și distrugerea complexelor fortificate de mari dimensiuni din Epoca Bronzului Târziu, cunoscute sub termenul de megaforturi. Această transformare este analizată ca un proces istoric de durată, caracterizat prin continuități structurale, adaptări funcționale și inovații majore în plan social și politic.

Regiunea Mureșului de jos este abordată ca o unitate geografică, economică și culturală distinctă în cadrul sud-estului Bazinului Carpatic, delimitată între ieșirea râului Mureș din zona montană și confluența sa cu Tisa. Poziția acestei regiuni la intersecția unor axe majore de comunicație care conectează Europa Centrală, spațiul balcanic și Transilvania i-a conferit un rol strategic deosebit pe parcursul preistoriei. Această localizare a favorizat mobilitatea populațiilor, circulația materiilor prime și a bunurilor finite, precum și transferul de idei, tehnologii și modele culturale, integrând bazinul Mureșului inferior într-o rețea extinsă de interacțiuni regionale și supraregionale.

Procesele sociale și politice documentate pentru Epoca Bronzului Târziu sunt interpretate ca rezultatul unor evoluții începute încă din Epoca Bronzului Mijlociu. În această etapă, peisajul locuirii era dominat de așezări pluristratificate de tip tell și tell-like, amplasate cu precădere în zonele joase, favorabile agriculturii și controlului resurselor. Aceste situri au funcționat ca centre de locuire stabile pe termen lung, caracterizate printr-o continuitate arhitecturală accentuată, refaceri succesive ale structurilor de locuire și o exploatare sistematică a hinterlandurilor agricole. Analiza culturii materiale, a organizării interne a așezărilor și a vestigiilor metalurgice indică existența unor economii diversificate, a specializării meșteșugărești și a unor forme incipiente de diferențiere socială. Comunitățile din această perioadă manifestau un atașament puternic față de teritoriu, configurând rețele micro-regionale stabile, cu o durată de funcționare de mai multe secole, bazate pe relații sociale bine consolidate.

Abandonarea unei părți semnificative a așezărilor de tip tell spre finalul primei jumătăți a mileniului al II-lea î.Hr. reprezintă un moment de ruptură în organizarea spațială a locuirii. Lucrarea argumentează că acest fenomen nu reflectă un colaps demografic sau o discontinuitate culturală, ci o restructurare profundă a strategiilor de locuire și a formelor de organizare socială, ca răspuns la modificări de ordin economic, politic și de mediu. Începând cu aproximativ 1500 î.Hr., comunitățile din regiunea Mureșului inferior au inițiat construirea unor complexe fortificate monumentale, care delimitau suprafețe excepțional de extinse, uneori depășind 100 ha. Situri precum Sântana-Cetatea Veche sau Cornești-Iarcuri constituie manifestările caracteristice ale acestui fenomen, reprezentând unele dintre cele mai spectaculoase realizări arhitecturale ale Epocii Bronzului Târziu din Bazinul Carpatic, atât prin dimensiune, cât și prin complexitatea tehnică și volumul de muncă investit.

Un aspect esențial evidențiat de analiză îl constituie gradul ridicat de continuitate dintre comunitățile din Epoca Bronzului Mijlociu și cele implicate în edificarea megaforturilor. Persistența tradițiilor ceramice, a tehnologiilor de producție și a practicilor metalurgice sugerează o stabilitate demografică semnificativă a populației locale, care a continuat să ocupe aceleași micro-regiuni pe termen lung. Construirea megaforturilor este interpretată ca rezultat al unei reorganizări interne a acestor comunități, determinată de accentuarea stratificării sociale, intensificarea competiției pentru resurse și teritoriu, precum și de necesitatea unor forme de apărare și control simbolic al spațiului. Aceste evoluții sunt discutate într-un cadru comparativ mai larg, fiind corelate cu fenomene similare documentate în zona Tisei inferioare, nordul Italiei și spațiul egeean, unde fortificațiile monumentale reflectă procese convergente de organizare socială complexă.

Analiza integrează în mod sistematic factorii de mediu și datele paleoecologice, considerate esențiale pentru înțelegerea dinamicii locuirii. Regiunea Mureșului de jos, situată la contactul dintre Câmpia Panonică și Carpații Occidentali, este caracterizat de un peisaj divers, modelat de terase fluviale, lunci inundabile și suprafețe loessoide formate în Pleistocen și Holocen. Regimul hidrologic al râului Mureș a avut un rol determinant în configurarea habitatului uman, influențând amplasarea așezărilor, productivitatea agricolă, accesul la resurse și rutele de comunicație. Datele interdisciplinare indică o intensificare progresivă a impactului antropoc în Epoca Bronzului, manifestată prin defrișări extinse, extinderea suprafețelor

cultivate și utilizarea tot mai intensivă a terenurilor, procese care au generat atât creștere economică, cât și presiuni crescute asupra mediului.

Lucrarea oferă o reconstrucție detaliată a dinamicii așezărilor din Epoca Bronzului Mijlociu și Târziu, analizând atât distribuția spațială, cât și relațiile funcționale dintre diferitele tipuri de situri. Dacă în Epoca Bronzului Mijlociu peisajul locuirii este dominat de tell-uri dens ocupate, cu o organizare internă relativ standardizată, în Epoca Bronzului Târziu II se constată o extindere semnificativă a numărului de situri și a ariei de locuire, inclusiv în zonele de câmpie înaltă și, într-o măsură redusă, în arealele montane. Variabilitatea dimensiunii, duratei de ocupare și culturii materiale indică existența unui sistem de locuire flexibil și eterogen, adaptat la condiții locale diferite. Relațiile spațiale dintre așezările fortificate și cele nefortificate nu susțin un model ierarhic rigid, cu megaforturi funcționând ca centre politice dominante, ci sugerează existența unor rețele defensive și strategice complexe, cu funcții regionale sau chiar supraregionale.

Un capitol substanțial este dedicat arhitecturii, tehnicilor de construcție și evoluției sistemelor de fortificație din Epoca Bronzului Târziu. Pe baza integrării datelor provenite din cercetări arheologice clasice, investigații recente și metode non-invazive – precum magnetometria, fotografia aeriană, prospecțiunile cu drone și scanările LiDAR – este reconstituită organizarea internă și structura defensivă a principalelor situri fortificate. Fortificațiile erau alcătuite din valuri masive de pământ, realizate prin tehnici elaborate de tasare, șanțuri multiple și palisade din lemn, consolidate cu lut și materiale organice. Prezența extinsă a urmelor de incendiere indică distrugerii violente, sugerând episoade de conflict armat de amploare.

Un studiu de caz central îl constituie Fortificația III de la Sântana–Cetatea Veche, analizată ca model pentru înțelegerea organizării și funcționării megaforturilor. Reevaluarea critică a datelor provenite din săpături arheologice, corelate cu noile investigații geofizice, permite formularea unui model interpretativ coerent, bazat pe construirea simultană a valurilor, palisadelor și șanțurilor, ca parte a unui sistem defensiv unitar și planificat.

Cronologia absolută reprezintă una dintre contribuțiile metodologice majore ale tezei. Datările radiocarbon AMS, modelate prin metode statistice bayesiene, permit definirea unor intervale cronologice precise pentru fazele de construire, utilizare și distrugere ale fortificațiilor, plasând aceste procese între sfârșitul secolului al XV-lea și secolul al XIII-lea î.Hr. Aceste rezultate oferă un cadru temporal solid pentru comparații regionale și interregionale.

Analiza practicilor economice, cu accent pe producția și circulația metalelor, evidențiază rolul megafortificațiilor ca posibile centre de producție, stocare și redistribuire. Distribuția inegală a descoperirilor metalice, inclusiv tezaurile de bronz și aur, este discutată în relație cu organizarea socială, practicile rituale și dinamica conflictelor.

În concluzie, teza demonstrează că tranziția de la așezările de tip tell din Epoca Bronzului Mijlociu la megaforturile din Epoca Bronzului Târziu reflectă un proces complex de transformare socială, caracterizat printr-o combinație de continuitate și inovație. Registrul arheologic documentează accentuarea stratificării sociale, specializării economice, centralizării politice și apariția unor forme avansate de organizare colectivă, culminând cu societăți capabile să mobilizeze resurse umane considerabile, să construiască arhitectură monumentală și să gestioneze conflicte armate organizate. Aceste evoluții sunt integrate în dezbaterile europene privind complexitatea socială, conflictul și schimbarea în preistoria târzie, subliniind relevanța regiunii Mureșului inferior ca spațiu-cheie pentru înțelegerea dinamicilor Epocii Bronzului.

Capitolul 3. Planuri de dezvoltare a carierei

3.1. Perspective de cercetare și direcții științifice

După susținerea tezei mele de abilitare, intitulată *De la tell-uri la megaforturi: Evoluții culturale și sociale în regiunea Mureșului de jos în mileniul al II-lea î.Hr.*, agenda de cercetare se va concentra pe dezvoltarea de noi proiecte ca pun accentul pe cercetarea de teren și integrarea rezultatelor acestora într-un corp coerent de publicații științifice.

Unul dintre principalele obiective viitoare este continuarea cercetărilor arheologice la megafortul Epocii Bronzului Târziu de la Sântana-Cetatea Veche, un sit de importanță excepțională, cu contexte arheologice bine documentate. Prin acest proiect urmărim să răspundem unor întrebări fundamentale privind societățile bronzului târziu din sud-estul Europei: ce factori au condus la apariția unui sistem complex de fortificații ce acoperea circa 130 hectare? Cum funcționau aceste sisteme defensive și ce strategii erau folosite pentru cucerirea lor? Care a fost rolul autorității și era aceasta centralizată sau difuză? Putem identifica apariția elitelor războinice și ce structuri sociale, economice și politice le susțineau? În ce măsură conflictele erau determinate de acumularea de bunuri de prestigiu, controlul rutelor de comunicație și exploatarea resurselor naturale? De asemenea, investigăm funcția unor construcții specifice, precum clădirea de aproximativ 1.700 m² din interiorul fortificațiilor și natura funerară a unei structuri descoperite într-o movilă.

Aceste probleme sunt abordate printr-o strategie multidisciplinară, care include magnetometrie pe 102 hectare, scanări LiDAR pe 850 hectare, peste 50 de date AMS din contexte variate, studii de palo-dietă, analize antropologice și arheozoologice, precum și analize petrografice. În paralel, reconstrucțiile paleoambientale, analiza geomorfologică, pedologică și palinologică vor ajuta la înțelegerea condițiilor de viață ale comunităților, iar analizele chimice supra pastei mărgelilor din sticlă vor oferi informații despre rețelele de producție și comerț. Rezultatele vor fi publicate în monografii și articole de specialitate, contribuind la cunoașterea epocii bronzului.

În paralel, voi continua investigațiile minim-invazive la tell-ul Sântana – La nord de oraș, în cadrul proiectului finanțat de *Foundation for the Study and Preservation of Tells in the Prehistoric Old World*. Aceste cercetări vor permite aprofundarea fenomenului tell-urilor, specific așezărilor din Epoca Bronzului Mijlociu, prin scanări magnetometrice, carote stratigrafice și analize de laborator. În viitor, metodele minim-invazive vor fi extinse și la alte așezări din mileniul al II-lea î.Hr., pentru a genera date comparative privind dinamica socială, economică și mediul de viață din regiunea Mureșului inferior.

Un alt obiectiv major este publicarea monografică a cimitirului de la Pecica-Situl 14, care, deși restrâns (38 de morminte), oferă informații esențiale despre ierarhia socială, rețelele comerciale și mobilitatea populațiilor. Până în prezent, au fost realizate 19 date AMS, analize de proveniență pentru obiecte metalice, secvențiere ADN, analize de paleo-dietă și studii antropologice și arheozoologice.

Pe termen lung, intenționez să dezvolt o bază de date comprehensivă pentru întreaga regiune a Mureșului de jos în mileniul al II-lea î.Hr., care va facilita comparații cu alte zone din Europa, precum cultura Terramare din nordul Italiei și spațiul egeean. Rezultatele cercetărilor vor fi diseminate prin participarea la conferințe internaționale și publicații în reviste și monografii de impact.

În paralel, voi continua activitatea editorială la *Ziridava. Studia Archaeologica* și seria *Arheologie la Mureșul de Jos*, precum și colaborarea cu *Studia Banatica. Seria Historia*, consolidând promovarea cercetării arheologice și recunoașterea regiunii Mureșului inferior ca zonă-cheie pentru studiul preistoriei.

3.2. Perspective asupra activității didactice și formării viitorilor specialiști

Activitatea mea științifică și profesională, desfășurată pe aproape două decenii, constituie baza pentru dezvoltarea unei cariere didactice dedicate formării specialiștilor în arheologia preistorică, cu accent pe Epoca Bronzului în Bazinul Carpatic. Parcursul meu academic, conturat prin cercetări de teren, activitate muzeală, studii științifice și proiecte naționale și internaționale, îmi oferă cadrul necesar pentru asumarea responsabilităților didactice și coordonarea tezelor de doctorat.

Experiența profesională timpurie în muzee și implicarea în cercetări arheologice sistematice și preventive mi-au permis să dezvolt o perspectivă integrată asupra cercetării arheologice, combinând cunoștințele teoretice cu practica de teren. Această abordare duală este esențială pentru formarea doctoranzilor, care trebuie să înțeleagă nu doar informația, ci și contextul, metodologia și cadrele interpretative.

În activitatea mea didactică viitoare, strâns legată de școala doctorală, intenționez să dezvolt specialiști în preistoria Europei Centrale și de Sud-Est. Această activitate va integra rezultatele cercetărilor mele privind așezările multistratificate din Epoca Bronzului Mijlociu, tranziția către Epoca Bronzului Târziu și apariția megaforturilor, oferind un cadru coerent pentru proiecte doctorale axate pe dinamica așezărilor și organizarea socială.

Situri precum Sântana-La nord de oraș și Sântana-Cetatea Veche funcționează ca laboratoare de cercetare, permițând aplicarea directă a metodologiilor moderne și implicarea activă a doctoranzilor în săpături arheologice, investigații minim-invazive și cercetări sistematice de suprafață. Experiența mea în coordonarea proiectelor de teren oferă un fundament solid pentru coordonarea cercetării doctorale și pentru înțelegerea dinamicii așezărilor, continuității culturale și impactului factorilor sociali și de mediu.

O componentă esențială a activității mele o constituie mentoratul. Până în prezent, am colaborat cu studenți și cercetători tineri, sprijinindu-i în redactarea lucrărilor academice și a primelor publicații. În viitor, voi consolida această dimensiune prin coordonarea tezelor de doctorat pe teme precum tell-uri, așezări tell-like și fortificații preistorice, contribuind la dezvoltarea unei școli de cercetare dedicate studiului comunităților preistorice din Bazinul Carpatic sud-estic.

Rolul cadrelor universitare și al coordonatorilor doctorali depășește predarea, incluzând ghidarea tinerilor cercetători în construirea unor traiectorii academice și profesionale durabile. Experiența mea în sectorul muzeal, gestionarea patrimoniului și organismele decizionale de arheologie îmi permite să ofer doctoranzilor o perspectivă aplicată asupra carierelor în arheologie.

Internaționalizarea reprezintă un obiectiv important. Participarea mea la proiecte naționale și internaționale, precum *Living in the Bronze Age Tell Settlements*, *PALEoRIDER* și *The Fall of 1200 BC*, subliniază importanța colaborării internaționale, iar doctoranzilor le voi încuraja implicarea în mobilitate și proiecte comparative.

Activitatea editorială, în cadrul *Ziridava. Studia Archaeologica* și a seriei *Arheologie la Mureșul de Jos*, îmi permite să îndrum doctoranzii în redactarea științifică, strategiile de publicare și etica cercetării, familiarizându-i cu standardele internaționale și procesele de peer-review.

În concluzie, dezvoltarea carierei mele didactice se bazează pe integrarea cercetării, predării, mentoratului și coordonării doctorale, oferind doctoranzilor o formare solidă și coerentă în arheologia preistorică, conform standardelor academice ale procesului de abilitare.